

Scientific Journal

VIRTUS

#56, September, 2021
published since 2014

2021

ISSN 2410-4388 (Print)
ISSN 2415-3133 (Online)

Scientific Journal *Virtus*
Issue # 56, September, 2021
Published since 2014

*Recommended for publication by the Council of
NGO "Sobornist" (the proceedings No.1, September 30, 2021).*

Founder: Scientific public organization
"Sobornist" (Ukraine).

Publisher: Center of Modern Pedagogy "Learning
Without Borders" (Canada).

Partners:

- + Volodymyr Dahl East-Ukrainian National University (Ukraine);
- + Lugansk Regional Institute of Postgraduate Pedagogical Education (Ukraine);
- + Zhytomyr Ivan Franko State University (Ukraine);
- + SE «Lugansk State Medical University» (Ukraine);
- + Consortium for Enhancement of Ukrainian Management Education (Ukraine);
- + Baku Islamic University (Azerbaijan);
- + University of Zielona Góra (Poland);
- + Center of Modern Pedagogy "Learning Without Borders" (Canada).

Virtus: Scientific Journal / Editor-in-
Chief M.A. Zhurba – September # 56,
2021. – 113 p.

Editor-in-Chief:

Zhurba M.A., Ph.D., professor, Head of the scientific public organization "Sobornist" (Ukraine).

Deputy Editor-in-Chief:

Kuzmichenko I.O., Ph.D., associate professor, Head of the Department of Humanities of SE «Lugansk State Medical University» (Ukraine);

Talishinski E.B., Ph.D., associate professor, Institute of the History of Science, Azerbaijan National Academy of Sciences (Azerbaijan);

Kozlovskaya E.V., Head of Analytical Department of the scientific public organization "Sobornist" (Ukraine).

Mainhandling Editor:

Kravchenko Yu.V., Manager on international cooperation of the scientific public organization "Sobornist" (Ukraine).

Journal Indexing:

✓ **Google Scholar** is a freely accessible web search engine that indexes the full text or metadata of scholarly literature across an array of publishing formats and disciplines. The Google Scholar index includes most peer-reviewed online academic journals and books, conference papers, theses and dissertations, preprints, abstracts, technical reports, and other scholarly literature, including court opinions and patents.

✓ **Scientific Indexing Services (SIS) (USA)** is academic database which provides evaluation of prestigiousness of journals. The evaluation is carried out by considering the factors like paper originality, citation, editorial quality, and regularity & international presence.

✓ **Citefactor (USA)** is a service that provides access to quality controlled Open Access Journals. The Directory indexing of journal aims to be comprehensive and cover all open access scientific and scholarly journals that use an appropriate quality control system, and it will not be limited to particular languages or subject areas.

✓ **ResearchBib** is open access with high standard indexing database for researchers and publishers. Research Bible may freely index journals, research papers, call for papers, research position.

✓ **Scientific Journal Impact Factor (SJIFactor)** is an international, recognized platform for promoting scientific achievements, as well as supporting publishers and scientific communities interested in state-of-the art research activities in innovation and applied science areas.

Journal «Virtus» has been positively evaluated in the SJIF Journal Master List evaluation process. **SJIFactor = 5,883.**

✓ **Directory of Research Journal Indexing (DRJI)** is to increase the visibility and ease of use of open access scientific and scholarly journals thereby promoting their increased usage and impact. DRJI supply champion has access to global-renowned content in all discipline areas including magazine and journal articles. DRJI advocate, educate, and provide the central resource for indexing.

✓ **International Innovative Journal Impact Factor (IIJIF)** – academic database was organized with the aim of creating an open platform for scientific research around the world. IIJIF provides the necessary communication of scholars, editors, publishers and conference organizers, through its exclusive services: provides indexing of scientific journals (calculates the impact factor), forms a list of national/international conferences and journals.

✓ **InfoBase Index** is a comprehensive, multipurpose database covering scholarly literature from all over the world. InfoBase Index holds indexed records from active, authoritative journals. Most of the journal titles are peer-reviewed, with new journal titles being added to the collection regularly. **IBI Factor** for the journal 'Virtus' is **2.5.**

**Certificate of Mass Media Registration:
KB № 21060-10860P from 24.11.2014 p.**

Journal Editorial Staff Contact Information.
e-mail: virtustoday@gmail.com

website: <http://virtus.conference-ukraine.com.ua>

© Authors of the Articles, 2021.

© Scientific Journal «Virtus», 2021.

Editorial Board:

Aliyeva S.I., Ph.D., professor, Institute of History National Academy of Sciences of Azerbaijan (Azerbaijan).

Aliyeva S.N., Ph.D., associate professor, Baku State University (Azerbaijan).

Aliyeva Y.N., Ph.D., associate professor, Baku State University (Azerbaijan).

Aliyev M.N., Ph.D., professor, Baku State University (Azerbaijan).

Arslan C.H., Ph.D., professor, Necmettin Erbakan University (Turkey).

Bohonkova J.A., Ph.D., professor, Volodymyr Dahl East-Ukrainian National University (Ukraine).

Chyzhova O.M., Ph.D., professor, National Pedagogical Dragomanov University (Ukraine).

Ciftci S.S., Ph.D., associate professor, Necmettin Erbakan University (Turkey).

De Serio B., Ph.D., professor, University of Foggia President of AIM (Italy).

Dombi-Fáy A., prof. dr., CSc, PhD, dr. hab., Professor of Pedagogy, Faculty of Education Hungary, Szeged University "Juhász Gyula" (Hungary).

Drachuk O.P., Ph.D., associate professor, National Pirogov Memorial Medical University, Vinnytsya (Ukraine).

Fóris-Ferenczi R., Ph.D., associate professor, Docent, Vice-dean, Faculty of Psychology and Educational Sciences, Department of Applied Psychology of the Babeş-Bolyai University (Romania).

Hamarta E.S., Ph.D., professor, Necmettin Erbakan University (Turkey).

Jovanovic P., Ph.D., professor, University of the town of Nish (Serbia).

Kalko I.V., Ph.D., associate professor, Luhansk Regional Institute of Postgraduate Pedagogical Education (Ukraine).

Karabacak N.N., Ph.D., associate professor, Recep Tayyip Erdogan University (Turkey).

Karlovtz Já.T., Ph.D., associate professor, Óbuda University (Hungary).

Kasyanova O.V., Ph.D., associate professor, Luhansk Regional Institute of Postgraduate Pedagogical Education (Ukraine).

Kasyanova V.A., Ph.D., associate professor, Institute of Chemical Technologies Volodymyr Dahl East-Ukrainian National University (Ukraine).

Komarevtseva I.A., Ph.D., professor, SE «Lugansk State Medical University» (Ukraine).

Korotkova E.A., Ph.D., associate professor, Luhansk Regional Institute of Postgraduate Pedagogical Education (Ukraine).

Kravchuk O.O., Ph.D., professor, Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute (Ukraine).

Mennell S., Ph.D., professor, University College Dublin (Ireland).

Mihailovic S., Ph.D., professor, Institute of Serbian Culture Pristina-Leposavic (Serbia).

Moskalyova L.Yu., Ph.D., professor Melitopol Bogdan Khmelnytsky State University (Ukraine).

Okulicz-Kozaryn W., dr.hab., MBA, Member of the International Scientific Association of Economists and Jurists "Consilium" (Switzerland).

Pagava O.V., Ph.D., associate professor, Luhansk Regional Institute of Postgraduate Pedagogical Education (Ukraine).

Parlar Ali, PhD in Pharmacology, Assistant Professor, Medical Faculty, Department of Pharmacology, Adiyaman University (Turkey).

Pashayeva A.N., Ph.D., senior researcher at the Philosophy Institute of NA of AR, Baku (Azerbaijan).

Polishchuk O.P., Ph.D., professor, Zhytomyr Ivan Franko State University (Ukraine).

Polovyi M.A., Ph.D. in History, D.Sc. in Political Science, professor, Vasyl' Stus Donetsk National University (Ukraine).

Potapenko E.V., Ph.D., professor, Volodymyr Dahl East Ukrainian National University (Ukraine).

Sapenko R., Ph.D., professor, Zielonogorski University (Poland).

Semaniuk V.Z., D.Sc., Associate Professor, West Ukrainian National University (Ukraine).

Shpak D.O., Ph.D., associate professor, Mykolajiv branch of Kiev National University Culture and Arts (Ukraine).

Radchenko O.V., Ph.D., professor, Pomeranian Academy in Slupsk (Poland).

Rohit Kumar Verma, B.com.LL.b, Poet & Researcher, Writer, Institute of Law Jiwaji Univeristy (India).

Shchudlo S., Ph.D., professor, Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University (Ukraine).

Stoffa Ján, prof. Ing., DrSc., emeritus professor, Palacký University in Olomouc (Czech Republic).

Stoffová V., prof. Ing., CSc., Ph.D., Department of Mathematics and Informatics, Faculty of Education, Trnava university in Trnava (Slovakia).

Svintsitska O.I., Ph.D., associate professor, Zhytomyr Ivan Franko State University (Ukraine).

Szamosközi I., dr., professor, the Faculty of Psychology and Educational Sciences, Department of Applied Psychology of the Babeş-Bolyai University (Romania).

Takács M., prof., dr., Ph.D., professor, Hungarian Language Teacher training Faculty, University of Novi Sad, Subotica (Serbia).

Torgyik Ju., Ph.D., professor, Kodolányi János College (Hungary).

Tsyurupa M.V., Ph.D., professor, National University of Defense of Ukraine (Ukraine).

Ustymenko-Kosorich O.A., Ph.D., professor, Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University (Ukraine).

Vveinhardt J., Ph.D., professor, Vytautas Magnus University, Lithuanian Sports University (Lithuania).

Yeremenko A.M., Ph.D., professor, Volodymyr Dahl East-Ukrainian National University (Ukraine).

Yildirim İ., Prof. Dr., Pamukkale University Çal Vocational High School (Turkey).

Zhurba A.M., Ph.D., associate professor of International Academy of Personnel Management (Ukraine).

Zavatskaya N.Yev., Ph.D., professor, Volodymyr Dahl East-Ukrainian National University (Ukraine).

The authors of materials are responsible for plagiarism, accuracy of the represented facts, quotes, figures and surnames. Editorial staff reserves the right for insignificant editing and reduction and also literary revision of the articles (with preservation of the main conclusions and style of the author). The editorial board of the journal may not share world outlook of the authors.

CONTENT

PHILOSOPHY

Melnyk A.S.
THE DIVERSITY OF PERFECTION:
ETHICS VERSUS EUGENICS (ANALYSIS
BY JURHEN HABERMAS) 10

PSYCHOLOGY

Litvinova O.V., Velyka B.U.
COPYING OF STUDENTS 'STRATEGY
AS A FACTOR OF OVERCOMING STRESS 16

Litvinova O.V., Krivoruchko M.M.
INTERNET COMMUNICATION AS A FACTOR
OF INFLUENCE ON THE MANIFESTATION
OF PERSONAL PROPERTIES OF ADOLESCENTS 21

Rodchenkova I.V.
EMPIRICAL INDICATORS OF PERSONAL
DISPOSITIONS OF MEANING-ORIENTATION
ORIENTATIONS OF MANAGEMENT EMPLOYEES 25

Chaikina N.A.
READINESS OF ORPHANS ADOLESCENTS
FOR INDEPENDENT LIFE DEPENDING
ON SELF-REGULATION AND LOCUS OF CONTROL 29

PEDAGOGY

Bereza R.P., Gerus O.P., Hodovanskyi O.O.
PEDAGOGICAL METHODS
AND THE INTERIORIZATION
PHENOMENON IN THE MILITARY DISCIPLINES
STUDYING 34

Zadorozhna L.V.
USE OF THE METHOD OF HISTORICAL ANALOGIES
IN THE CONDITIONS OF RESEARCH EDUCATION
OF SENIOR STUDENTS 40

Kurchatova A.V., Kysilova O.Yu.
CONCEPTUAL FOUNDATIONS OF WALDORF
PEDAGOGY 46

Lysenko O.M.
FORMATION OF A HEALTHY LIFESTYLE
FOR PRESCHOOL CHILDREN
AS A PEDAGOGICAL PROBLEM 51

Lyshevskaya V.M.
SELF-DETERMINATION OF FUTURE PEDAGOGUES
OF PHYSICAL CULTURE ON THE BASIS
OF AXIOLOGICAL APPROACH 55

Nykyforuk T.M.
METHODS OF GIVING PRACTICAL CLASSES
IN THE DISCIPLINE «UKRAINIAN
AS A FOREIGN LANGUAGE» ON THE TOPIC
«THE ACCUSATIVE CASE OF NOUNS»
FOR SECOND-YEAR STUDENTS MAJORING
IN «MEDICINE» 58

**Skurska M., Starostenko K., Smolina I.S.,
Starokozhko O.M.**
MODELING OF COMPONENTS
OF PROFESSIONAL TRAINING OF ENGINEERS
OF ENGINEERING AND PEDAGOGICAL PROFILE 61

Shapoval S.I.
FORMING OF HEALTHY LIFESTYLE
OF HIGHER EDUCATION SEARCHERS
(THEORETICAL BASES) 68

Shmyr M.F.
LIFELONG LEARNING IN THE CONTEXT
OF THE ACTIVITY APPROACH 72

PHILOLOGY

Kaizer I.Yu.
THE MOTIVE OF RACIAL INEQUALITY
IN YAROSLAV GZHENDOVICH'S NOVEL
„MASTER OF THE ICE GARDEN” 77

Kaizer I.Yu., Tsurkan M.V.
UKRAINIAN FOLKLORE AND MYTHOLOGY
IN THE STORIES OF M.V. GOGOL'S COLLECTIONS
"EVENINGS ON A FARM NEAR DIKANKA" 80

Nykyforuk T.M.
LITERARY RECEPTION OF V. STEFANYK'S WORK
THROUGH THE PRISM OF RESEARCHING
BY Y. STEFANYK AND OTHER SCIENTISTS 84

Semeniuk Zumurtdal I.S.
MEDIAL COMMUNICATIVE SITUATION MODELS:
CONTENT AND STRUCTURAL-COMPOSITIONAL
ANALYSIS 88

HISTORY

Bayraktar Özgür
2019 ELECTIONS IN TURKEY AND THE VICTORY
OF THE LEFT OPPOSITION AT THE METROPOLITANS 91

Puida R.B.
THE STRUGGLE OF THE SOVIET AUTHORITY WITH THE
RELIGION OF THE POPULATION IN THE LVIV REGION AT THE
BREAK OF THE 70'S – 80'S OF THE XX CENTURY 96

ECONOMY

Mazur V.S., Kalichenko T.A.

MODERN MARKETING IN TOURIST BUSINESS
MANAGEMENT 100

Tarasevich E.V., Zhylinska L.O.

ASSESSMENT OF FINANCIAL OPPORTUNITIES
RELATED TO THE RESTORATION
OF THE CITY'S LIFE 104

Shedyakov V.E.

MAINTAINING THE HARMONY OF STRATEGY,
TACTICS AND OPERATICS IN THE CONDITIONS
OF POST-GLOBAL REGIONALIZATION 109

ЗМІСТ

ФІЛОСОФІЯ

Мельник А.С. РІЗНІ ШЛЯХИ ДОСКОНАЛОСТІ: ЕТИКА ПРОТИ ЄВГЕНІКИ (АНАЛІТИКА ЮРГЕНА ГАБЕРМАСА)	10
--	----

ПСИХОЛОГІЯ

Літвінова О.В., Велика Б.Ю. КОПІНГ СТРАТЕГІЇ СТУДЕНТІВ ЯК ФАКТОР ПОДОЛАННЯ СТРЕСУ	16
--	----

Літвінова О.В., Криворучко М.М. ІНТЕРНЕТ-СПІЛКУВАННЯ ЯК ЧИННИК ВПЛИВУ НА ПРОЯВ ОСОБИСТІСНИХ ВЛАСТИВОСТЕЙ ПІДЛІТКІВ	21
--	----

Родченкова І.В. ЕМПІРИЧНІ ПОКАЗНИКИ ОСОБИСТІСНИХ ДИСПОЗИЦІЙ СМИСЛОЖИТТЄВИХ ОРІЄНТАЦІЙ ПРАЦІВНИКІВ УПРАВЛІНСЬКОЇ СФЕРИ	25
---	----

Чайкіна Н.О. ГОТОВНІСТЬ ПІДЛІТКІВ-СИРОТИНЦІВ ДО САМОСТІЙНОГО ЖИТТЯ В ЗАЛЕЖНОСТІ ВІД САМОРЕГУЛЯЦІЇ І ЛОКУСУ КОНТРОЛЮ	29
---	----

ПЕДАГОГІКА

Береза Р.П., Герус О.П., Годованський О.О. ПЕДАГОГІЧНІ МЕТОДИ І ЯВИЩЕ ІНТЕРІОРИЗАЦІЇ У ВИВЧЕННІ ВІЙСЬКОВИХ ДИСЦИПЛІН	34
---	----

Задорожна Л.В. ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДУ ІСТОРИЧНИХ АНАЛОГІЙ В УМОВАХ ДОСЛІДНИЦЬКОГО НАВЧАННЯ СТАРШОКЛАСНИКІВ	40
--	----

Курчатова А.В., Кисільова О.Ю. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ВАЛЬДОРФСЬКОЇ ПЕДАГОГІКИ У ЗАКЛАДАХ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ	46
--	----

Лисенко О.М. ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ ДОШКІЛЬНЯТ ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА	51
---	----

Лишевська В.М. САМОВИЗНАЧЕННЯ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ НА ОСНОВІ АКСІОЛОГІЧНОГО ПІДХОДУ	55
--	----

Никифорук Т.М. МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНОГО ЗАНЯТТЯ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «УКРАЇНСЬКА МОВА ЯК ІНОЗЕМНА» З ТЕМИ «ЗНАХІДНИЙ ВІДМІНОК ІМЕННИКА» ДЛЯ СТУДЕНТІВ ДРУГОГО КУРСУ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «МЕДИЦИНА»	58
---	----

Скурська М., Старостенко К., Смоліна І.С., Старокожко О.М. МОДЕЛЮВАННЯ СКЛАДОВИХ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ІНЖЕНЕРНО-ПЕДАГОГІЧНОГО ПРОФІЛЮ	61
---	----

Шаповал С.І. ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ (ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ)	68
--	----

Шмир М.Ф. ОСВІТА УПРОВОДЖ ЖИТТЯ В КОНТЕКСТІ ДІЯЛЬНІСНОГО ПІДХОДУ	72
---	----

ФІЛОЛОГІЯ

Каізер І.Ю. МОТИВ РАСОВОЇ НЕРІВНОСТІ В РОМАНІ ЯРОСЛАВА ГЖЕНДОВИЧА «ВОЛОДАР ЛЬОДОВОГО САДУ»	77
--	----

Каізер І.Ю., Цуркан М.В. УКРАЇНСЬКИЙ ФОЛЬКЛОР ТА МІФОЛОГІЯ В ПОВІСТЯХ ЗБІРНИКА М.В. ГОГОЛЯ «ВЕЧОРИ НА ХУТОРІ БІЛЯ ДИКАНЬКИ»	80
---	----

Никифорук Т.М. ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧА РЕЦЕПЦІЯ ТВОРЧОСТІ В. СТЕФАНИКА КРІЗЬ ПРИЗМУ ВИВЧЕННЯ Ю. СТЕФАНИКА ТА ІНШИХ ДОСЛІДНИКІВ	84
---	----

Семенюк Зюмрютдал І.С. МЕДІАЛЬНІ КОМУНІКАТИВНІ СИТУАЦІЙНІ МОДЕЛІ: ЗМІСТОВИЙ ТА СТРУКТУРНО-КОМПОЗИЦІЙНИЙ АНАЛІЗ	88
--	----

ІСТОРІЯ

Байрактар Озгур ВЫБОРЫ В ТУРЦИИ-2019 И ПОБЕДА ЛЕВОЙ ОППОЗИЦИИ У МЕТРОПОЛИТАНОВ	91
---	----

Пуйда Р.Б. БОРОТЬБА РАДЯНСЬКОЇ ВЛАДИ З РЕЛІГІЙНІСТЮ НАСЕЛЕННЯ У ЛЬВІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ НА ЗЛАМІ 70-Х – 80-Х РР. ХХ СТ.	96
---	----

УДК 378:613 – 057.875

Шаповал С.І.,

ст. викладач кафедри загальноекономічної підготовки
Херсонського державного аграрно-економічного університету, Fizkultura2018@ukr.net

Україна, м. Херсон

ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ (ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ)

У статті представлено теоретичне обґрунтування та рекомендована модель варіативного управління процесом формування здорового способу життя здобувачів вищої освіти у вузі і визначені організаційно-педагогічні умови її ефективної реалізації.

Ключові слова: здоровий спосіб життя, фізична культура, культура здоров'я, варіативне управління, здобувачі вищої освіти.

Постановка проблеми. Стан здоров'я молоді є найважливішою складовою здорового потенціалу нації, тому збереження і розвиток здоров'я студентів і формування у них здорового способу життя сьогодні має пріоритетне значення [3].

Невипадково педагоги останнім часом виявляють глибокий інтерес до проблеми здоров'я студентів, виховання у них відповідального ставлення до свого здоров'я, до здоров'я оточуючих і здоров'я майбутніх поколінь [4].

Однією з актуальних проблем є проблема управління процесом формування здорового способу життя майбутнього професіонала. В рамках педагогічного аспекту вирішення зазначеної проблеми стає актуальним дослідження теоретичних основ формування здорового способу життя здобувачів вищої освіти професійної школи, а також визначення управлінських структур для досягнення ефективності названого процесу. Як спосіб вирішення цієї проблеми є ідея створення, обґрунтування і реалізації моделі управління процесом формування здорового способу життя здобувачів вищої освіти у вузі як умова їх підготовки до професійної діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Багато вчених із різних галузей наук – педагогіки (О. Гришко, В. Кремень, В. Родигіна, В. Шпак та ін.), психології (В. Ананьєв, Г. Нікіфоров, Л. Перетятко та ін.), валеології (Е. Булич, А. Голобородько, В. Горашук та ін.), медицини (М. Амосов, А. Волик, А. Мальований, В. Мухін, С. Яковлева та ін.), фізичного виховання (С. Канішевський, В. Лабскір, А. Любієв, Б. Шиян та ін.) спрямовували та спрямовують свої зусилля у вирішенні питань поліпшення здоров'я студентської молоді, забезпечення здорового способу життя, але останнім часом стан студентської молоді ВНЗ з кожним роком погіршується.

Мета – теоретичне обґрунтування та рекомендована модель варіативного управління процесом формування здорового способу життя здобувачів вищої освіти у вузі і визначити організаційно-педагогічні умови її ефективної реалізації.

Методи дослідження. У процесі дослідження використовувалися такі методи: аналіз літератури з проблеми дослідження, систематизація та узагальнення отриманих матеріалів; теоретичне моделювання.

Результати дослідження. Здоровий спосіб життя людини – це великий комплекс біологічно й соціально

цілеспрямованих, доцільних методів і засобів життєдіяльності, відповідних потребам і можливостям людини, яких вона сама дотримується з метою забезпечення формування, збереження і зміцнення здоров'я, здатності до продовження роду і досягнення активного довголіття. Методи і засоби здорового способу життя включають цілий комплекс суб'єктивних та об'єктивних умов і чинників, від яких залежить здоров'я окремої людини та суспільства в цілому. Програма здорового способу життя базується на наступних засадах: урахування і використання індивідуальних біоритмів, підвищення психоемоційної стійкості, рухова активність організму, режим та характер харчування, комплексне загартування організму, Актуальні проблеми сучасної медицини гігієнічна поведінка в побуті та трудовому процесі, відмова та попередження шкідливих звичок (наркотики, алкоголь, тютюнопаління), профілактика та лікування хвороб (головним чином хронічних). Здоровий спосіб життя, як відомо, є визначальним фактором здоров'я молодого покоління, і за оцінкою фахівців, близько 75 % хвороб дорослої людини є наслідком способу життя в юнацькі роки [4].

Студентська молодь є найбільш вразливою верствою суспільства до негативного впливу соціальних чинників на здоров'я. Патологічні зміни стану здоров'я здобувачів вищої освіти зумовлюють також економічні, екологічні, суспільно – політичні обставини. Так, різке зниження життєвого рівня, збідніння населення, посилення соціальної нерівності, невпевненість у майбутньому, тривале перебування в умовах психоемоційного напруження, недотримання правил санітарії, незадовільні житлові та гігієнічні умови, низька якість продуктів харчування, забруднення навколишнього середовища негативно впливають на психосоматичний стан студентської молоді. Невміння та небажання раціонально організувати режим дня, навчання, харчування і відпочинок призводить до появи гострих та хронічних захворювань [2].

Відповідно до зазначеного вище, основними сучасними ризиками для здоров'я у молодому віці є наступні: нераціональне харчування та гіподинамія спричиняють появу надмірної ваги і ожиріння, що призводить до виникнення хронічних захворювань шлунково-кишкового тракту та серцево-судинної системи; тривалі психоемоційні стреси впливають на

нервову систему людини, погіршуючи її розумову діяльність; алкоголізм, тютюнопаління, наркоманія зумовлюють низку захворювань, які спрчинюють передчасну смерть (рак, отруєння, туберкульоз, самогубство, серцево-судинні хвороби); безвідповідальне статеве життя шкодить репродуктивній функції (поширення венеричних захворювань, ВІЛ-інфекції, гепатитів, небажана вагітність, безпліддя).

Однак, основною причиною погіршення стану здоров'я здобувачів вищої освіти є відсутність усвідомлення важливості дотримання здорового образу життя як запоруки міцного здоров'я.

Процес виховання свідомого ставлення молоді до власного здоров'я починається з першого курсу навчання у вищому навчальному закладі і забезпечується рядом педагогічних умов, а саме:

1. поєднанням навчального процесу з практичною діяльністю здобувачів вищої освіти;
2. знайомством молоді з основами здорового способу життя, формуванням свого власного здорового стилю життя;
3. формуванням цільової настанови і мотивації студентів на зміцнення свого здоров'я і набування відповідних знань, умінь і навичок.

Особливе значення в умовах збереження і зміцнення здоров'я здобувачів вищої освіти мають фізичні вправи. Рухова активність покращує життя організму в цілому, стимулює інтелектуальну діяльність людини, підвищує продуктивність розумової праці, позитивно впливає на її психічну та емоційну діяльність. Реалізація цих положень полягає в систематичному використанні доступних кожному здобувачу вищої освіти форм фізичної культури (ранкова гімнастика, прогулянки, заняття рухливими видами спорту, танцями). Фізична культура і спорт необхідні для соціального становлення молоді людини в сучасному суспільстві. Фізичне навантаження в обсязі 8-10 годин на тиждень є нормою рухової активності студентів, що запобігає фізичній деградації студентської молоді. На думку вчених, низький рівень фізичної активності і підготовленості не дозволяє молодій людині повністю реалізувати свої природні здібності.

Гіподинамія, на яку страждає 90 % студентства, призводить до патологічних змін обміну речовин, зниження рівня активності ферментів, деструктивних змін у клітинах, що веде до дистрофії чи атрофії тканин і є наслідком зниження рівня функціонування систем організму [3]. Тому фізична культура в структурі освітньої і професійної підготовки майбутніх фахівців виступає не лише в ролі навчальної дисципліни, але і є засобом направленої розвитку цілісної особистості.

Будь-який процес управління, в тому числі і варіативного управління процесом формування здорового способу життя, вибудовується на основі категоріальних моделей. Ефективність варіативного управління процесом формування здорового способу життя здобувачів вищої освіти вузу залежить від розробки та реалізації моделі варіативного управління формуванням здорового способу життя студентів, що відображає сутність і структуру процесів проектування управління спільної діяльності студентів, викладачів та інших фахівців, що беруть участь у освітньо-виховному процесі професійного навчального

закладу [2]. Під моделлю управління прийнято розуміти теоретично вибудовану цілісну сукупність уявлень про те, як виглядає і як повинна виглядати система управління. Ми розглядаємо модель варіативного управління як певні рамки, в які покладено процесуальний аспект управлінської дії, а варіативного управління процесом формування здорового способу життя – як особливий вид управлінської педагогічної діяльності, заснований на гнучкому і оперативному реагуванні на швидкоплинні вимоги керованого середовища, що забезпечує цілеспрямованість, організованість її життєдіяльності.

Рекомендована модель включає в себе наступні компоненти: мета, методологічні походи, педагогічні принципи, зміст варіативного управління, процесуальні характеристики моделі, а також організаційно-педагогічні умови ефективної реалізації рекомендованої моделі варіативного управління процесом формування здорового способу життя. Цільовий компонент визначає напрямок реалізації моделі варіативного управління формуванням здорового способу життя студентів вузу. Основним критерієм оцінки ефективності варіативного управління процесом формування здорового способу життя є якість постановки цілей. Тут важливі дві характеристики: раціональність вибору загальної та приватних цілей і їх інтегрованість. Серед ключових цільових орієнтирів, що забезпечують ефективне функціонування моделі, нами були виділені наступні: наявність мети, розділяється всіма суб'єктами простору; єдина науково-теоретична педагогічна концепція, орієнтована на пріоритети формування здорового способу життя; «Гнучка» структура простору, наповненості, розгалужена система відносин між різними компонентами.

Методологічний компонент моделі складають підходи і принципи формування здорового способу життя здобувачів вищої освіти. В процесі розробки і реалізації рекомендованої моделі використовуються сукупність і інтеграція наступних методологічних підходів: процесного, комплексного, валеологічного, проектного, соціокультурного, компетентнісного. Основними педагогічними принципами є: ефективність, прогностичність, принцип зворотного зв'язку, системність, цілісність і варіативність управління.

Реалізація процесного підходу в проектуванні моделі пов'язана з розумінням того, що управління та організація здорового способу життя – це процес управління формуванням культури здоров'я, що включає в себе ряд процесів: формування культури харчування, культури рухів, культури емоцій, інтелектуальної культури, психосексуальної і статевої культури і ін.

Комплексний підхід передбачає бачення системи управління процесом формування здорового способу життя комплексно, в єдності сторін освітнього процесу у вузі: управління, навчання, виховання, розвитку; врахування всіх факторів, що визначають здоровий спосіб життя; здійснення організації здорового способу життя з використанням методів комплексу наук (педагогіки, психології, теорії управління та ін.).

В якості вирішення проблеми організації здорового способу життя на основі комплексного підходу може бути здійснена розробка та реалізація проектів, програм [1].

Сутність поняття «проектний підхід» пов'язана з такими науковими поняттями і категоріями, як «проект», «проекткування», що мають різноплановий характер як з точки зору різних галузей наукового знання, так і з точки зору різних рівнів методології науки. Проектування в управлінні освітою - це процес вирощування нових форм спільності педагогів, учнів, педагогічної громадськості, нових змістів і технологій освіти, нових способів і технік педагогічної діяльності та мислення різних учасників освітнього простору.

Валеологічний підхід і його різновиди: здоров'язбеігаючий, здоров'яформуючий і ін., припускають розуміння проблем організації здорового способу життя здобувачів вищої освіти через процес формування культури здоров'я на основі міждисциплінарних наукових зв'язків, організації здорового способу життя, технології збереження здоров'я і оптимістичного настрою до життя.

Виходячи з переліку умінь і здібностей, якими повинен характеризуватися випускник, необхідно враховувати компетентнісний підхід при розробці моделі – описової моделі варіативного управління процесом формування культури здорового способу життя студентів вузу, узагальнено представляє знання, вміння, навички, досвід, професійно значущі якості особистості, якими повинен володіти студент по завершенні освітньої програми.

При соціокультурному підході пріоритетне становище набуває орієнтація на навчання в контексті діалогу культур, що припускає створення дидактико-методичних умов для формування здорового способу життя.

Методологія системного підходу в варіативному управлінні формуванням здорового способу життя здобувачів вищої освіти спонукає керівника мати чітке уявлення про керований об'єкт як системі, припускати взаємодію і взаємозв'язок управлінських функцій в діяльності керівника та педагогічного колективу [5].

Принципи моделі варіативного управління процесом формування здорового способу життя виступають в якості основних положень, що орієнтують керівника в практичній діяльності. Основними принципами є: системність, прогностичність, зворотній зв'язок, ефективність і цілісність управління; варіативність.

Принцип системності – основоположний принцип побудови, який передбачає, що кожне явище (процес, об'єкт) розглядається і оцінюється у взаємозв'язку з іншими процесами і об'єктами як єдине ціле, а не сукупність його окремих частин. Принцип системності означає, що в кожен даний момент часу об'єктом управлінських рішень повинні ставати все найбільш значущі проблеми, здатні істотно вплинути на стан і результати формування здорового способу життя студентів. При цьому підлягають вирішенню практичні проблеми необхідно розглядати в їх реальному взаємному зв'язку. Для їх вирішення необхідно підбирати такі методи, інструменти та прийоми, кожен з яких позитивно впливає відразу на рішення декількох проблем.

Принцип прогностичності характеризує можливість передбачити результати управління процесом виховання навчання студентів через призму професійно-прикладної спрямованості. Все прогнозовані результати частково

ідеальні. Однак даний принцип дозволяє в процесі практичної діяльності вносити в зміст і процес управління корективи з метою отримання очікуваного результату. Даний принцип враховувався нами при розробці контрольно-діагностуючих і результативних компонентів моделі.

Принцип ефективності означає, що при досягненні кращого результату враховуються засоби управління процесу формування здорового способу життя здобувачів вищої освіти, поточний моніторинг, виявлення сильних і слабких сторін процесу варіативного управління; визначення умов, можливостей і факторів – підвищення результативності; обґрунтування відбору кадрового забезпечення процесу формування здорового способу життя студентів. Під ефективністю варіативного управління ми будемо розуміти характеристику, яка відобразить відношення між досягнутою і можливою продуктивністю. Це визначення може застосовуватись і до управління функціонуванням, і до управління розвитком.

Принцип зворотного зв'язку – основа всіх стійких процесів. Це поєднання ієрархічного, багаторівневого, послідовного зв'язків. Представляє поєднання зв'язків по «ланцюжку» «супідрядність» між керівником організації та виконавцями. Для того щоб знати все, керівнику треба або безпосередньо бути на місці дій, або особисто налагодити канали зворотного зв'язку з виконавцями: обзавестися штатною і добровільною агентурою на місцях, особисто проводити суцільні і вибіркові перевірки. Ці взаємозв'язки повинні бути відображені в теоретичній моделі.

Принцип варіативності передбачає побудову системи варіативного управління процесом формування здорового способу життя на новітніх досягненнях науки управління, що враховує закономірності, об'єктивні тенденції педагогічних систем і технологій. Чим продуктивніша і різноманітніша значуща для особистості діяльність, тим ефективніше відбувається оволодіння загальнолюдською і професійною культурою. Реалізація цього принципу передбачає процес планування, організації, мотивації, контролю, необхідного для досягнення цілей формування здорового способу життя здобувачів вищої освіти, а також реалізацію наявних ресурсів і переведення їх на новий рівень.

Змістовний компонент описує управління процесом формування здорового способу життя на основі індивідуальних, психолого-фізіологічних особливостей, схильностей і потреб. Він містить повний життєвий цикл реалізації процесу і реалізується через функції планування, організації, мотивації і контролю зазначеного процесу.

Процесуальний компонент моделі містить ряд послідовних етапів:

- діагностичний етап містить аналіз вихідних умов організації здорового способу життя, рівня здоров'я, рівня культури здоров'я студентів (емоційний, когнітивний, психофізіологічний);

- організаційний етап складається з розробки концепції, стратегії здорового способу життя, організаційного механізму, організаційної структури, програм, проектів, акцій, факультативних курсів на основі сукупності підходів; технологічний етап включає реалізацію процесу

за допомогою різних форм, засобів, методів, прийомів управління управліннь, здоров'язберігаючих, здоров'я-формуючих технологій;

- контрольно-оцінний етап представляє забезпечення оперативного зворотного зв'язку між усіма блоками і оцінку результативності організації здорового способу життя студентів.

Завершує розглянуту модель контрольно-коригувальний компонент – контроль результату і коригування зазначеного процесу.

Для ефективної реалізації рекомендованої моделі були виявлені наступні організаційно педагогічні умови: організація виховного процесу, адекватного формування здорового способу життя, що характеризує такий аспект управління, як його якість і результативність; розробка нормативно-правових документів з формування здорового способу життя здобувачів вищої освіти вузу, пов'язана з аспектом інформаційної забезпеченості процесу управління; кадрове забезпечення варіативного управління процесом формування здорового способу життя здобувачів вищої освіти, що підкреслює проблему кадрової ефективності процесу управління.

Організаційно-педагогічні умови розглядаються як сукупність процесів і відносин, які дають можливість керівному складу і педагогам ефективно керувати процесом формування здорового способу життя здобувачів вищої освіти. Рекомендована модель варіативного управління процесом формування здорового способу життя здобувачів вищої освіти може бути рекомендована для використання в системі вищої школи.

Висновки. Представлена модель відображає сутність і структуру варіативного управління процесом формування здорового способу життя студентів вузу. Управління процесом формування здорового способу життя здобувачів вищої освіти в просторі його взаємодії з освітнім середовищем представляється як процес і результат встановлення внутрішніх структурно-органічних зв'язків усередині даної системи або з іншими системами, які беруть участь в цілісній системі управління.

Таким чином, формування здорового способу життя здобувачів вищої освіти реалізується шляхом оздоровчої діяльності, створенням сприятливих для здоров'я санітарно-гігієнічних, психологічних і соціальних умов, а також вихованням позитивної мотивації до власного здоров'я, потреби у здоровому способі життя, сприянням у засвоєнні здобувачами вищої освіти знань, умінь і навичок, необхідних для збереження, зміцнення та відновлення здоров'я, і є невід'ємним елементом у навчально-виховному процесі. З цією метою необхідно створювати і реалізовувати програми та проекти на місцевому та державному рівнях, в яких би формувалась необхідність дотримання здорового стилю життя, розраховані на широке коло здобувачів вищої освіти.

Література

1. Абрисимов В.Н. *Професійні якості викладача // Стандарти і моніторинг*. - 2003. - № 6. С. 15-19.
2. Анісімов В.В., Трохольська О.Т., Нікандров Н.Д. *Загальна педагогіка* - М.: Освіта, 2006. – 340 С.
3. *Державна цільова соціальна програма «Молодь України» на 2009-2015 роки. Кабінет Міністрів України. Постанова від 28 січня 2009 р. № 41.*
4. *Національна доктрина розвитку фізичної культури і спорту України*. К., 2004. 9 с.
5. Раєвський Р.П. *Здоров'я, здоровий і оздоровчий спосіб життя студентів / Р.П. Раєвський, С.М. Канишевський*. - О.: Наука і техніка, 2008. -556 с.

References

1. Abrysimov V.N. *Profesiini yakosti vykladacha // Standarty i monitoryng*. - 2003. - № 6. S. 15-19.
2. Anisimov V.V., Trokhol'ska O.T., Nikandrov N.D. *Zahalna pedahohika* - M.: Osvita, 2006. – 340 S.
3. *Derzhavna tsilova sotsialna prohrama «Molod' Ukraïny» na 2009-2015 roky. Kabinet Ministriv Ukraïny. Postanova vid 28 sichnia 2009 r. № 41.*
4. *Natsionalna doktryna rozvytku fizychnoi kultury i sportu Ukraïny*. K., 2004. 9 s.
5. Raievskiy R.T. *Zdorovia, zdorovi i ozdorovchyi sposib zhyttia studentiv / R.T. Raievskiy, S.M. Kanishevskiy*. - O.: Nauka i tekhnika, 2008. -556 s.

Shapoval S.I.,

Senior Lecturer of the Department of General Economic Training of Kherson State Agrarian University, Fizkultura2018@ukr.net

Ukraine, Kherson

FORMING OF HEALTHY LIFESTYLE OF HIGHER EDUCATION SEARCHERS (THEORETICAL BASES)

The article is presented theoretical grounding and it is recommended a model of variable management by the process of forming of healthy lifestyle of searchers of higher education at a higher educational establishment and it is identified organizational and pedagogical conditions for its effective realization.

Key words: *healthy lifestyle, physical culture, health culture, variable management, searchers of higher education.*